

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. VI. Quis actus confusus sit, quo formaliter natura constituitur
vniuersalis in essendo & prædicando.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

les substantias. Ergo sentit Anselmus, ipsas naturas secundum se esse vniuersales.

Nego consequentiam, quia inter flatum vocis & naturas ipsas, dantur actus intellectus, qui constituent vniuersale. Anselmus autem eos solum reprehendit, qui constituent vniuersale in solis vocibus externis. Adde, à me non negari, naturas ipsas esse vniuersales, sed doceri, formam, quâ constituentur in ratione talium, esse actus intellectus; quod longè aliud est, nec ab Anselmo negatur.

Obiicies vltimò: Res vniuersales debent esse prædicabiles de quolibet: atqui omnes naturæ, etiam confusè cognitæ, non sunt prædicabiles de quolibet; ergo nec sunt vniuersales.

Hoc argumentum premit argumentem, quia tota illa natura (vt ostendi) si realiter est prædicabilis de Petro, non potest etiam de Paulo, quantumcumque sit præcisâ. Quid autem absolute dicendum sit, Sectione sequenti constabit, vbi huic argumento fiet satis.

SECTIO VI.

Quis actus confusus sit, quo formaliter natura constituitur vniuersalis in essendo & prædicando.

SUBSECTIO PRIMA.

Actus copulatiuus confusus vniuersalis in essendo & prædicando refutatur.

22 **N**ONNULLI censent, per actum copulatiuum confusum, quo omnia indiuidua simul cognoscuntur, ita constitui naturam vniuersalem in representando, seu in essendo, vt etiam per illum actum constituitur vniuersalis in prædicando, ita vt quando dico, *Petrus est homo*, ex parte obiecti per *homo* cognoscantur omnes naturæ omnium singularium; & licet videantur omnes affirmari de Petro, non tamen affirmantur nisi propria ipsius natura. Quod si illis obiciat, totum, quod concipitur ex parte prædicati, debere affirmari de subiecto, casu quo actus sit copulatiuus, & consequenter omnes naturas debere affirmari de Petro, quandoquidem omnes copulatiue cognoscuntur ex parte prædicati; quod tamen prorsus repugnat: si hoc, inquam, obiciat, respondent, in eo differre actum copulatiuum confusum à copulatiuo claro, quod clarus affirmat totum quod cognoscit de suo subiecto, at verò confusus non affirmat nisi partem sui obiecti.

Hæc opinio displicet summopere recentioribus, qui mirantur in mentem Philosophi incidisse. Ego eam sic impugno.

Ad veritatem propositionis copulatiuæ requiritur, vt totum quod enuntiat per prædicatum, conueniat subiecto; nec sufficit, si aliqua pars tantum illi conueniat: ergo, si ex parte *hominis*, quod est prædicatum in illa propositione, *Petrus est homo*, correspondent omnes homines copulatiue, vt propositio sit vera, debet Petrus esse omnis homo. Atqui Petrus non est omnis homo, vt lumen naturale docet; ergo illa propositio non 23 potest esse vera. Nec sufficit illa distinctio data

inter actum copulatiuum confusum & clarum; tum, quia excogitata est sine vilo fundamento; tum, quia nullus Logicus, neque etiam ipsi aduersarij, dum in Summulis docent, ad veritatem propositionis copulatiuæ requiri vt totum prædicatum conueniat subiecto, distinxerunt inter copulatiuum confusum & clarum, quia absolute in omnibus copulatiuis veram censent illam doctrinam; tum, quia ipsi Auctores docent, quando ego dico, *natura diuina communicatur*, non correspondere in conceptu naturæ paternitatem, alias de illâ affirmaretur *communicari*, quod est hæreticum. Vnde sic argumentor contra illos: Si tunc corresponderet paternitas, non responderet clarè sed confusè cognita; & tamen per te, quia ibi corresponderet, deberet de eâ affirmari communicatio; ergo etiam in actibus copulatiuis confusis debet prædicatum conuenire toti subiecto cognito copulatiue, etsi confusè; ergo non benè distinguitur inter copulatiuum confusum & clarum, quoad punctum præsens. Tandem reicitur, quia si in aliquo actu non esset necessarium, vt totum quod corresponderet ex parte obiecti, affirmaretur de subiecto, potius id esset verum in copulatiuo claro, quam in copulatiuo confuso: quia affirmare vnum de alio, & non affirmare totum, est distinguere inter id quod affirmatur, & inter id quod non affirmatur; ergo si aliqua cognitio posset partem obiecti affirmare, & non totum, ea esset cognitio clara plurimum quæ distinguit inter illa plura. At confusa cognitio, 24 quæ non distinguit inter suum obiectum, quâ ratione potest prædicare partem obiecti, & partem non prædicare, hoc enim iam est distinguere inter partem & partem, quod repugnat cognitioni confusæ. Ergo si cognitio copulatiua clara affirmat totum suum prædicatum de subiecto, à fortiori affirmabitur totum per cognitionem confusam copulatiuam.

Secundo impugnatur à priori ea opinio: quia prædicari vnum de alio, nihil aliud est, quam per copulam vnire prædicatum cum subiecto. ergo si ex parte prædicati concipiuntur omnes naturæ, omnes illæ prædicantur de subiecto. Probo consequentiam: quia copula eodem modo & indiuisibiliter respicit totum prædicatum, illud vniendo cum subiecto: neque enim ille actus iudicij attingit diuerso modo vnam naturam ac aliam, cum inter illas non distinguat; ergo eodem modo vnit vnam, quo aliam. Sed dices: Talia sunt subiecta, qualia importantur per prædicata; ergo si subiectum est *quidam homo*, faciet vt prædicatum supponatur solum pro quadam naturâ. Benè est, sed ego hinc te redarguo: Ergo non cognoscit nisi vnicam naturam, quia prædicatum non supponitur nisi cognoscendo; ergo si pro vnâ naturâ supponitur, vnam tantum cognoscit. 25 Quod si vis coniungere in vnum, & cognoscere omnes naturas, & supponi tantum pro vnâ, coniungis repugnantia in terminis. Præterquam quod axioma illud intelligi debet cōtrario modo quam intelligatur ab his Auctoribus: etenim in ipso non docetur, prædicata limitari per subiecta, sed potius è contrario, subiectum per prædicatum, hoc est, vt quando subiectum est terminus communis, si coniungatur cum illo prædicatum particulare, iam non supponatur in communi, sed in particulari. At verò hi Auctores prædicatum

tum limitant per subiectum, quod licet verum sit in sensu proximè explicato, non tamen docetur in prædicto axioma, neque fauet recentioribus, vt iam vidimus.

Ex his infero, Etiam si actus copulatiuus confusus extra prædicationem sit vniuersalis in representando, quia tunc æqualiter respicit omnia singularia (vt dixit D. Thomas num. 15. relatus) in prædicatione tamen vniuersali non cognosci omnia inferiora copulatiue, quia vt sic nequeunt de quolibet prædicari, vt hucusque ostendimus.

SUBSECTIO SECVNDA.

Actus disiunctiuus confusus pro Vniuersali refutatur.

¹⁶ Auctores, vt fugerent supra positam difficultatem, dixerunt Vniuersale constitui per actum confusum disiunctiuum, id est, terminatum ad omnia individua sub disiunctione ad hoc vel illud, vt idem sit dicere, *Petrus est homo*, ac dicere, *Petrus est vel Petrus, vel Ioannes, vel Antonius*, quæ propositio vera est, licet Petrus non sit omnes homines; quia ad veritatem disiunctiue propositionis sufficit, vt vnum ex prædicatis conueniat subiecto. Cum autem vna ex illis naturis verè conueniat Petro, etsi non omnes, vera erit propositio, in qua omnes de Petro disiunctiue prædicantur. Confirmant hanc sententiam auctoritate D. Thomæ Opusculo 55. vbi hæc ait: *Genus significat formas* (id est differentias) *non hanc vel illam determinatam quam determinate exprimit differentia*. Deinde ratione: quia per illum actum natura hominis fit vna in multis, & prædicabilis de illis, quia omnes nature disiunctiue cognitæ sunt prædicabiles de quolibet; ergo ille actus constituit Vniuersale. Hæc opinio vel potest intelligi, vt solum constituat actum disiunctiuum in prædicatione, & in hoc sensu defendetur à nobis Subsectione 3. vel potest intelligi, vt Vniuersale formaliter in representando constituatur per illum actum disiunctiuum, vt v. g. quando ego dico *homo*, extra prædicationem corresponsent plura singularia indeterminatè & disiunctiue cognitæ; & in hoc sensu mihi displicet ea opinio, Primò, ratione à priori: quia licet possit dari disiunctio in prædicatione, tamen in simplici apprehensione & in complexa non video quâ ratione possit dari ea disiunctio, quia vel per illam apprehensionem simplicem cognoscuntur simul omnia singularia, vel non. Si omnia, ergo non disiunctiue, quia representari copulatiue per apprehensionem plura individua, nihil aliud est, quam simul illa apprehendere. Si verò non respondent ex parte obiecti omnia singularia, ergo neque disiunctiue omnia cognoscuntur. Sed actus quo constituitur Vniuersale in representando, est apprehensio incomplexa plurium simul cum confusione, ergo illa non potest esse disiunctiua.

Sed age concedamus his, posse dari talem simplicem & incomplexam apprehensionem disiunctiuam plurium, adhuc ostendo per eam non reddendam naturam Vniuersalem: quia actus, qui distinguit inferiora inter se, non facit eam vnum extrinsecè (vt Sectione 2. ostendimus) sed actus ille disiunctiuus, eo ipso quod disiunctiuus

fit, debet distinguere sua obiecta, ergo non facit Vniuersale. Probo Minorem: quia actus disiunctiuus est, qui dicit, *hoc vel illud*, &c. sed qui hoc dicit, necessariò distinguit inter hoc & illud, inter quæ ponit disiunctionem *vel*; ergo ille actus disiunctiuus non confundit plura ita vt ea faciat vnum extrinsecè.

Dices Primò cum aduersariis, Per actum quo dico *hic vel ille homo*, licet cognoscantur plures homines, non tamen perfectè cognoscitur eorum singularitas; ergo potest per illum fieri Vniuersale. Contrà, quia vt actus non confundat obiecta, siue vt non faciat homines vnum in ratione hominis, sufficit si expresse cognoscat illos esse plures, etiam si non cognoscat perfectè eorum indiuiduationes, vt patet in actu quo dico *omnis homo*, per quem in omnium sententiâ non fit Vniuersale, eò quod expresse cognoscuntur plura, etiam si perfectè non cognoscantur eorum indiuiduationes. Ergo licet per actum disiunctiuum non cognoscantur perfectè Petreitas, Pauleitas, &c. quia tamen per ipsum cognoscuntur expresse plura, non poterit effici natura Vniuersalis. Ratio à priori est manifesta: quia quod opponitur directè & primariò *vni homini*, prout requiritur ad Vniuersale (quod debet esse vnum in multis) non est Petrus & Paulus, sed multi homines, etiam si non sciatur qui sint, Petrusne, vel Paulus (hoc enim iam requiritur non ad faciendos plures homines, sed ad cognoscendum omnino clarè eorum indiuiduationes) vnde qui cognoscit mille esse, non tamen cognoscit qui sint, non pauciores etiam ex parte modi cognoscit, quam qui distinctè nescit qui sint illi mille. Vnde etiam supra dixi, per actum, quo duas albedines vt duas video, & scio esse duas, quia illas duobus in locis video, licet non sciam dicere in quo vna ab alterâ differat; dixi, inquam, per talem actum non fieri Vniuersale: quod & hi Auctores, contra quos ago, fatentur. Ergo si cognoscuntur vt plura, etiam si clarè non distinguantur indiuiduationes, non fiet Vniuersale per actum disiunctiuum.

Dices Secundo, per actum disiunctiuum confusum ita naturam reddi vnam, vt tota sic cognita sit prædicabilis de quolibet: nam de Petro est verum dicere, esse vel Ioannem, vel Petrum, vel Antonium, quod idem verè dicitur de Antonio & de aliis; at per actum, quo dico, *omnis homo*, non reddit naturam prædicabilem de quolibet (neque enim dici potest, *Petrus est omnis homo*;) non ergo mirum, si per actum confusum disiunctiuum constituatur Vniuersale; secus per actum, quo dico, *omnis homo*.

Sed contrà, quia inde sequitur, hanc etiam esse prædicationem Vniuersalem, *homo est vel Petrus, vel Franciscus, vel Antonius*; quod neque à te neque ab vllò alio admittitur. Probo euidenter sequelam: quia de quolibet inferiori potest prædicari tota natura humana eo modo concepta. Respondebis, per hunc actum cognosci clarè differentias, ac proinde non posse esse Vniuersalem. Sed contrà, quia etiam per actum disiunctiuum, etsi non cognoscantur clarè vltimæ hæc ceitates, cognoscuntur tamen clarè plura vt plura; ergo non minùs per vnum actum quam per alium constituitur Vniuersale, cum per vtrumque æquè distinguantur & cognoscantur in ratione plurium omnia illa individua, sicut supra

diximus, non solum non esse actum vniuersalem, quo dico, *Petrus, Ioannes, Antonius*, sed neque illum quo dico, *omnis homo*, quia per eum cognosco pluralitatem, etsi perfecte non cognoscantur indiuiduationes.

30 Deinde impugnatur eadem sententia ad hominem: quia ipsi docent, indiuiduum vagum non esse vniuersale, eo quod non predicatur ut natura omnium, sed ut natura vnius: ergo neque actus disiunctiuus constituit vniuersale, quia indiuiduum vagum eodem modo predicatur ac natura omnium disiunctiue cognita, ut patet in hac predicatione, *Petrus est aliquis homo*, id est, *hic vel ille*, quae est praedicatio indiuidui vagi, & est eadem cum illa quae ab his Auctoribus ponitur pro vniuersali, scilicet *Petrus est homo*, id est, *hic vel ille vel ille homo*. Ergo non minus vna quam alia erit vniuersalis. Et hinc constat, falso praedictos Auctores dixisse, in actu disiunctiuo reperiri omnia quae ad vniuersale requiruntur. Nec D. Thomas eis fauet, quia potest intelligi de actu disiunctiuo in predicatione vniuersali, de quo statim; inde tamen non inferitur, cum sensu, actum disiunctiuum constituere vniuersale in essendo & representando, de quo nunc agimus.

SVBSECTIO TERTIA.

Nostra sententia.

31 **E**x dictis hucusque facile inferitur, quid sentiendum sit in hac re. Afferimus enim Primo, naturam constitui vniuersalem in essendo, seu extra predicationem, per actum copulatiuum confusum, quo omnes naturae simul apprehenduntur, ita ut inter illas non distinguatur intellectus, iuxta dicta Sectione 4. Afferimus Secundo, illam naturam sic conceptam esse praedicabilem de quolibet inadaequatè, id est, vnam de vno & aliam de alio; quod sufficit, ut absolute illa natura sit praedicabilis de pluribus, prout ad vniuersale requiritur. Haec doctrina obiectionum solutione amplius declarabitur.

Obiicies Primo: Ergo etiam hic actus, quo dico, *omnes homines*, constituit vniuersale, quia etiam omnes homines inadaequatè sunt praedicabiles de quolibet, id est vnus de vno, & alius de alio. Respondeo ex saepe dictis, per illum non fieri vniuersale, quia non fit natura humana vna, cognoscitur enim expresse pluralitas.

Obiicies Secundo: Praedicatio vniuersalis est illa, quae tota natura predicatur de quolibet; quando enim aliqua in particulari tantum predicatur, est praedicatio particularis: ergo si nos dicimus de quolibet inferiori tantum predicari eius naturam, non admittimus predicationem vniuersalem. Respondeo, ad predicationem vniuersalem non requiri, ut tota natura vniuersalis predicetur de quolibet (ostendi enim id esse omnino impossibile) sed solum, ut predicetur illa natura, quae in apprehensione praecedenti per se requisita ad illud iudicium, fuerat vniuersalis, quia per apprehensionem praecedentem simul cum aliis fuerat confusa & sine distinctione cognita. Cum ergo natura illa, quae de Petro proxime predicatur, ante predicationem subiuerit simul cum aliis rationem vniuersalem, ideo absolute praedicatio illius dicitur vniuersalis non a

se, sed ab apprehensione illam praecedenti.

Sed replicabis contra haec Primo: Ergo similiter haec erit praedicatio vniuersalis, *hic homo est Petrus*, si facerem eam predicationem immediate post apprehensionem vniuersalem. Respondeo, eam predicationem non esse vniuersalem, primo, quia ad illam non fuit praerequisita apprehensio vniuersalis, per quam natura Petri simul cum aliis confunderetur & fieret vniuersalis; imò potius fuit praerequisita apprehensio clara & distincta de Petreitate, alias non posset Petreitas de hoc homine expresse affirmari. Quare etiam si eo tempore, quo habeo apprehensionem illam vniuersalem, affirmem de hoc homine esse Petrum, illa tamen apprehensio habet se omnino per accidens in ordine ad praedictam predicationem. At in ea predicatione, quae de Petro affirmo esse hominem, habet se praedicta apprehensio ut quid praerequisitum necessarium: unde non mirum, si denominet eam predicationem vniuersalem. Secundo dico, eam non esse vniuersalem, quia non predicatur tota natura de illo neque disiunctiue, sed vna in indiuiduo sola & determinata.

Sed adhuc urgebis Secundo: Quia tam repugnat, ut ex vi eius apprehensionis confusa circa omnia inferiora possum ego affirmare, Petrum esse aliquem hominem, quam affirmare esse Petrum, quia per illam apprehensionem (ut saepe diximus) non solum non cognoscitur Petreitas, & aliae singularitates, sed neque cognoscitur expresse pluralitas, unde non poterit affirmari ex vi illius, Petrum esse aliquem hominem, quia qui dicit aliquem, iam agnoscit pluralitatem; ergo neque praedicatio, quae a nobis ponitur, poterit esse vniuersalis.

Respondeo, obiectione probari, ad praedicandum de Petro esse aliquem hominem, non sufficere eam apprehensionem vniuersalem, quae omnia indiuidua confuse cognoscuntur; sed simul cum illa requiri aliam secundam, quae reflexe cognoscatur, eam naturam a me confuse apprehensam esse multiplicem, ut inde possum inadaequatè illam de quolibet indiuiduo praedicare. Ad affirmandum ergo de Petro esse aliquem hominem, requiruntur duae apprehensiones (quia etiam duo praedico) vna hominis, quae est vniuersalis, & a qua praedicatio dicitur vniuersalis; alia multipliciter naturae humanae, ut possum dicere Petrum esse aliquem ex hominibus. At in illa predicatione, quae dico, *hic homo est Petrus*, cum tantum predicetur Petreitas, solum requiritur vnica apprehensio Petreitatis; quare ad illam predicationem nulla praerequitur apprehensio vniuersalis. Unde absolute est praedicatio particularis & in se & in apprehensionibus ad ipsam praerequisitis. Praeterquam quod potest etiam ea praedicatio dici vniuersalis: quia idem quod per vnam predicationem affirmatur de Petro, potest etiam per aliam affirmari de Paulo, & de quolibet alio singulari: quia de quolibet est verum dicere, esse aliquem hominem, id est, hunc vel illum; non tamen est verum dicere de quolibet, esse Petrum. Unde non mirum, si haec ut praedicatio particularis, illa verò vniuersalis, quam solutionem tetigi paulo ante.

Dices: Propositio disiunctiua contenta est, si aliqua pars praedicati conueniat subiecto; nec requirit,

requirit, vt omnia prædicata illi conueniant: at prædicatio vniuersalis petit, quantum est ex se, fieri de pluribus; ergo prædicatio disiunctiua non est Vniuersalis. Hæc obiectio videtur laborare æquiuocatione: aliud enim est, in prædicatione disiunctiua non requiri vt totum prædicatum conueniat subiecto, aliud verò, illud prædicatum disiunctiuum non posse de pluribus affirmari. Primum est verum, secundum verò falsum: neque ad rationem prædicationis Vniuersalis requiritur, vt tota illa natura copulatiue conueniat cuilibet indiuiduo; sed solum vt tota illa sic disiunctiue cognita possit de pluribus prædicari, quod verum est, etiam si cuilibet non tota illa, sed aliqua pars tantum conueniat.

Sed hinc vrgebis Secundò: Hæc prædicatio, *Petrus est aliquis homo*, non est vniuersalis, & tamen est eadem, ac disiunctiua; æquiualeat enim huic, *Petrus est hic vel ille vel ille homo*, ergo prædicatio disiunctiua non est vniuersalis. Respondeo, eam prædicationem esse in re vniuersalem, etiam si, quia afficitur signo particulari, non dicatur Vniuersalis.

Rursus hinc vrgebis Tertio: Ergo hæc erit prædicatio vniuersalis, *hic homo est Petrus, vel Franciscus, vel Ioannes*, &c. quia etiam in illa prædicatur de quolibet tota natura humanam disiunctiue sumptam. Respondeo, negando consequentiam; quia prædicatio vniuersalis præsupponit apprehensionem confusam omnium hominum, quam præsupponit qui dicit, *Petrus est aliquis homo*: at qui dicit, *hic homo est Petrus*, supponit distinctam & claram apprehensionem Petri, Francisci, Ioannis, &c. sicut in simili dixi paulò antè de illa, *hic homo est Petrus*, ideoque ea non est prædicatio vniuersalis.

Sed vrgebis adhuc: Ergo hæc saltem erit prædicatio vniuersalis, *Petrus est hic homo*, quia etiam ad hanc debet præcedere apprehensio confusa hominis. Respondeo, illam esse vniuersalem denominationem ab apprehensione præcedenti, in se verò esse particularem, quia *hic homo* solum potest de Petro dici, at esse hunc vel illum, potest de omnibus dici.

Rogabis, an natura non solum habeat ab intellectu vnitatem, sed etiam multipliciter, & communicabilitatem pluribus. Ratio dubitandi est, quia ex vna parte natura de se habet pluralitatem, ex alia verò parte per intellectum habet, posse prædicari de pluribus; ergo & communicabilitatem pluribus. Respondeo, distinguendo duplicem multipliciter, aliam Physicam & realem, & hanc dico habere naturam à se ipsa, vt probat ratio dubitandi pro primâ parte: aliam Logicam, id est, vt ipsa natura possit de pluribus proximè prædicari, & hanc habet ab intellectu, à quo ea natura ita confunditur, vt tota de quolibet disiunctiue prædicetur: & hoc probatur ratione dubitandi pro secunda parte. An autem dicendum sit, naturam habere adequatè vniuersaliter ab intellectu, eò quòd ab illo habet & vnitatem & multipliciter Logicam, quæstio est de nomine; in qua dicendum est, ab intellectu provenire adequatè vniuersaliter Logicam proximam, quia vniuersalitas hæc solum dicit in recto vnitatem & aptitudinem vt de pluribus prædicetur, vel vt representet plura. quæ omnia habet natura ab intellectu immediatè, licet ex

parte ipsius naturæ debeat præsupponi multipliciter Physica, quæ non includitur in Vniuersali vt prædicabili tamquam pars, sed tamquam obiectum. Si verò loquamur de Vniuersali Physico, seu in essendo, dicendum est, partem huius Vniuersalis provenire ab intellectu, nempe vnitatem; partem verò esse realiter in ipsis rebus, scilicet multipliciter.

SECTIO VII.

De causâ efficiente Vniuersalis.

Non disputo, vtrum à Deo possit fieri Vniuersale, quia Theologicum est; nec de Angelis, etiam si valdè probabile censcam posse ab ipsis effici. Quid enim repugnat eis à Deo infundi species impressas adeò imperfectas, vt per illas non efficiant nisi actum confusum, quò non distinguant inter inferiora, præsertim cum in actibus intuitiuis non repugnet eiusmodi confusio? De intellectu humano certum est ex dictis, posse ab eo fieri Vniuersale. Sola restat difficultas de aliis potentiis ab intellectu, de voluntate scilicet, & potentiis materialibus, an possint efficere Vniuersale. Ratio dubitandi est, quia sicut potest intellectus cognoscere hominem vt sic, quin distinguat inter inferiora; ita potest voluntas amare hominem vt sic, vel bonum vt sic, quin specialiter amet hunc vel illum hominem. Item potentie materiales possunt ita confusè & imperfectè plura obiecta cognoscere, vt ea inter se non distinguant, quod experientia docet: quò enim distantius est obiectum visus, eò minùs apparet, non quia omnes illius partes non videantur, sed quia propter distantiam valdè imperfectè cognoscuntur, vt patet in sole & aliis stellis, quæ cum sint maximæ quantitatis, apparent tamen valdè exiguæ. Nec satisfacies, si dicas, actum intellectus, quia imago obiecti, dici ipsum obiectum, sicut imago Cæsaris dicitur Cæsar, ideoque ab ipso constitui Vniuersale: non, inquam, satisfacies, tum quia, etsi actus potentie appetitiue non sint imago obiecti, actus tamen materiales sensitiui, quia sunt cognitiones, etiam sunt imagines obiectorum, licet imperfectè. deinde illa est impropria locutio, nec semper vera: etenim cognitio quam ego habeo de Angelo, non dicitur Angelus.

Nonnullus hic putat, per actus externos fieri Vniuersale, quando v. g. ita videtur albedo, vt non possit distinguere à nigredine vel ab alio colore, quia tunc non representat illa visio albedinem in singulari. Aduerte, posse hic esse quæstionem de nomine, & de re. De re erit, si dicat hic Auctor ex parte obiecti per eum actum verè attingi omnes alios colores, prout videtur significare, sicut per actum, quò dico *homo*, in sententiâ ipsius attinguntur omnes homines: & in hoc sensu puto omnino improbabile eam sententiam. Nec vniuersum fuit vllus qui hoc docuerit. Primò, quia actus visionis non habet pro obiecto nisi ea quæ ei proponuntur vt præsentia, & quorum species habet. Quis autem dicet, colores possibiles non existentes immediatè attingi, & videri per actum, quò à longè video albedinem, & non bene eam distinguo, & tunc esse in oculo species de omnibus obiectis coloratis possibilibus. Secundo